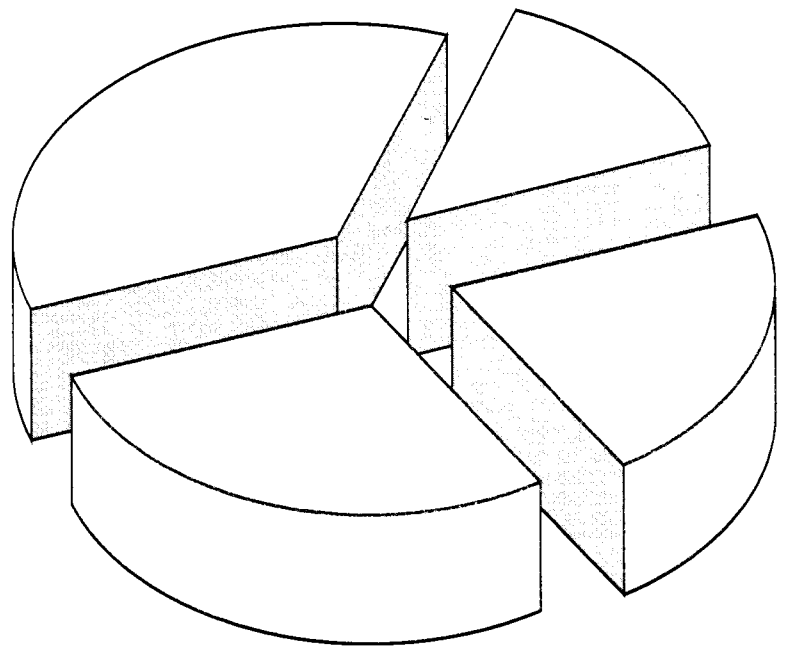

Erik Werlauff & Henrik Lyhne

Praktisk dødsboekspedition

2. UDGAVE

Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Praktisk dødsboekspedition

2. udgave

© 1992 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse eller
mangfoldiggørelse af denne bog eller dele heraf
er uden forlagets skriftlige samtykke ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Tryk: Gentofte Tryk, Charlottenlund
Indbinding: Damm's Bogbinderi, Randers

Printed in Denmark 1992
ISBN 87-574-5161-3

Forord til 2. udgaven 1992

Hensigten med denne bog har, ligesom med 1. udgaven i 1987, været at opstille en oversigt over en del af de ekspeditioner og overvejelser, en bobehandler må gennemgå under behandlingen af et dødsbo.

Det er vort håb med bogen at kunne bibringe den enkelte bobehandler et sæt af »alarmklokker«, der forhåbentlig vil kunne minimere risikoen for fejltagelser og forglemmelser under behandlingen af et dødsbo.

Bogen forudsætter et vist grundlæggende kendskab hos læseren vedrørende både arve- og skifteretlige regler. Kendskab til disse formelle regler er imidlertid ikke ensbetydende med, at man kan behandle et dødsbo tilfredsstillende. Den, der kun har begrænset erfaring i bobehandling, skulle gennem bogen kunne opnå kendskab til en »rutine«, hvorved grundlæggende fejl skulle kunne undgås. Den, der allerede har sådan erfaring, kan i bogen hente en »systematisering«, som man ofte kommer bort fra, når den teoretiske viden er kommet noget på afstand.

Læsere, der savner grundlæggende kendskab til arve- og skifteret, bør læse Jens Anker Andersen: »Dødsfald og dødsboer«, 3. udg., 1986. Den, der ønsker at gå i dybden med de juridiske problemer, må henvises til bl.a. Jens Anker Andersens samlede fremstilling af skifteretten i »Skifteret. Dødsboer« (1989), Torben Svønné Schmidt, Jørgen Nørgaard og Peter Vesterdorf: »Arveret« 2. udg. (1991), Svend Danielsen: »Arveloven«, 3. udg. (1982), Finn Tak-søe-Jensen: »Arveretten« (1986), Allan Walbom og Jens Olav Engholm Jacobsen: »Dødsboskifte«, 2. udg. (1990), Claus H. Rasmussen og Henrik Lyhne: »Eksekutorboer« (1989) og Niels Viltoft og Per Holkmann Olsen: »Skifteloven« (1986).

Vi er klar over, at man kan bebrejde os at have sat os mellem to stole. Alligevel ved vi fra modtagelsen af bogens 1. udgave, at der er behov for en fremstilling som denne; den repræsenterer den vejledning, vi gerne selv ville have haft som støtte, da vi som henholdsvis skiftefuldmægtig og advokat skulle behandle vore første boer.

Endelig ved vi ligeledes fra modtagelsen af 1. udgaven, at også andre end jurister kan have nytte af bogen. Dette gælder ikke blot skifteretspersonale og revisorer, men tillige dem, der som arvinger eller på anden måde har interesse i et skifte og ønsker at »kigge bobehandleren i kortene«, eller som selv fore-

står et skifte uden advokatbistand. Bogen er af et sådan omfang, at den – ligesom Jens Anker Andersens »Dødsfald og dødsboer« – med fordel kan læses fra ende til anden, til forskel fra de større skifteretsfremstillinger, der vel af de fleste praktikere bruges ad hoc til konkret problemløsning.

I slutningen af bogen har vi opstillet en liste over samtlige de ekspeditions-mæssige frister, der skal iagttages ved dødsbo-ekspedition, ligesom der i 2.-udgaven er tilføjet egentlige checklister, fordi vi fra praktikere ved, hvor meget sådanne lister værdsættes i den fortravlede hverdag. I noget højere grad end i 1. udgaven er der tilføjet litteraturhenvisninger ved de enkelte behandlede problemstillinger, så at fremstillingen også kan fungere som indgangsnøgle til en dybere teoretisk behandling. Endelig har vi fra både praktikere, teoretikere og studenter modtaget forespørgsler, uddybningsforslag m.v. på grundlag af 1. udgaven, og både hertil og til nogle af kritikpunkterne i anmeldelserne af 1. udgaven er der naturligvis taget hensyn.

Kun undtagelsesvis er der medtaget litteratur og domme, som er offentliggjort efter den 1. november 1991.

Herning og Silkeborg, december 1991

Erik Werlauff Henrik Lyhne

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	11
1.1 Formål	11
1.2 Systematik	11
2. Påbegyndelse af bobehandling	12
2.1 Indledning	12
2.2 Checkliste	12
2.3 Møde med arvingerne	13
2.3.1 Forarbejde	13
2.3.2 Hvem indkaldes?	13
2.3.3 Beslutninger	15
2.3.4 Fremtidig arbejdsfordeling – arbejdsopgaver	15
2.4 Indledende problemstillinger	15
2.4.1 Familie- og arveforhold	15
2.4.2 Formueforhold	17
2.4.3 Dispositioner i udsættelsesperioden	17
2.4.4 Proklama	18
2.4.5 Gældbog	19
2.4.6 Sikkerhedsstillelse	20
2.4.7 Bokonto	20
2.4.8 Postspærring	21
2.4.9 Opdeling i delspørgsmål	21
3. Forskellige aktivtyper	23
3.1 Boslodskrav	23
3.2 Kontant beholdning	25
3.3 Begravelseshjælp, gravstedsvedligeholdelse	26
3.4 Indestående i bank eller sparekasse	27
3.5 Bunden opsparing	29
3.6 Girokonto	29
3.7 Fondsaktiver i værdipapircentralen	29
3.8 Særligt om aktier	30
3.8.1 Navneaktier	30
3.8.2 Aktier i familieselskaber	30

3.8.3	Værdiansættelse for unoterede aktier i øvrigt	32
3.8.4	Børsnoterede aktier	33
3.8.5	Aktieafgift	33
3.8.6	Aktieavancebeskatning	34
3.9	Andelsrettigheder	34
3.10	Leasinganparter	36
3.11	Pantebreve og gældsbreve	37
3.12	Præmieobligationer	37
3.13	Udestående fordringer	37
3.14	Fast ejendom	38
3.14.1	Vurdering	39
3.14.2	Forsikring	40
3.14.3	Tredjemandspant	40
3.14.4	Ansvarsfraskrivelse ved salg	41
3.14.5	Leje	42
3.14.6	Grundejernes Investeringsfond	43
3.14.7	Landejendomme	43
3.14.7.1	1769-forordningen	43
3.14.7.2	Landarbejderboliger	44
3.15	Skibe og fly	45
3.15.1	Skibe	45
3.15.2	Fly	46
3.16	Motorkøretøjer	47
3.17	Indbo	48
3.18	Erhvervsvirksomhed	49
3.18.1	Næringsbrev	49
3.18.2	Bogføringspligt	50
3.18.3	Ansvarlig for virksomhed	50
3.18.4	Driftsmidler og goodwill	51
3.18.5	Moms	53
3.19	Interessentskabsandele	54
3.20	Løn- og feriepengetilgodehavender	55
3.21	Enerettigheder	55
3.22	Forsikrings- og opsparingsordninger	57
3.22.1	Forsikrings- og opsparingsordninger tilhørende afdøde	57
3.22.2	Forsikrings- og opsparingsordninger tilhørende en efterlevende ægtefælle	59
3.23	Erstatninger	60
3.24	Livsforsikringer m.v.	60
3.25	Beskikkelser, ordner m.v.	61
3.26	Overskudskonto efter virksomhedsskatteordningen	61

4. Forholdet til arvingerne	62	
4.1	Løbende underretning til arvinger og skifteret	62
4.2	Skiftefuldmagter	63
4.3	Nogle upartiskhedsspørgsmål	64
4.4	Umyndiggørelse under sagen	64
4.5	Fondsstiftelse	66
4.6	Legater	67
4.7	Aconto arv	68
5. Boet og ægtefællen	70	
5.1	Tidligere ægtefælles krav vedrørende fast ejendom	70
5.2	Rådgivning til efterlevende ægtefælle ad evt. uskiftet bo	71
5.2.1	Forsørgertabserstatning	71
5.2.2	Forsikringssummer	71
5.2.3	Erstatninger udbetalt til afdøde selv	72
5.2.4	Hvornår er en erstatning forbrugt	72
5.2.5	Hvis forsikringen er pantsat	73
5.3	Afgiftsspørgsmål	73
5.4	Nogle ansættelsesspørgsmål af betydning for efterlevende ægtefælle	74
5.5	Lejemål, hvor afdøde var lejer	74
6. Boet og samleveren	76	
6.1	Sameje	76
6.2	Samlevers kompensationskrav	76
6.3	Livsforsikring	78
6.4	Arveafgift	80
7. Skattemæssigt	81	
7.1	Begrundelse for dødsboskattesystemet	81
7.2	De forskellige skattesubjekter og -situationer	81
7.2.1	Begravelsesudlæg	81
7.2.2	Uskiftet bo	82
7.2.3	Boet udleveret i m.a. SKL § 57, stk. 1	83
7.2.4	Skifte	84
7.2.4.1	§ 14-opgørelse	84
7.2.4.2	Skattepligtige boer	85
7.2.4.3	Skattefrie boer	87
7.2.4.4	Afdødes skat	87
7.2.4.5	Succession	87

Indholdsfortegnelse

7.2.4.6	Boselvangivelse	88
7.2.4.7	Dødsboets slutning	89
7.2.4.8	Efterlevende ægtefælle	89
8.	Boopgørelsen	90
8.1	Uafklarede betingelser	90
8.2	Skæringsdag	91
8.3	Boopgørelsens udarbejdelse, hvis der er mange arvinger (råudkast m.v.)	92
8.4	»Brugervenlig« boopgørelse	92
8.5	Boopgørelsens disposition	93
8.6	Kontrolafstemninger	96
8.7	»Afgiftsfrie« legater	96
8.8	Godkendelse	97
8.9	Boopgørelsens indsendelse	97
9.	Nogle salærspørgsmål	99
9.1	Tidsforbrug; andre salærspørgsmål	99
9.2	Skødesalær	100
10.	Frister	102
10.1	Begravelsesudlæg	102
10.2	Uskiftet bo	102
10.3	SKL § 57, stk. 1	103
10.4	Skifte af uskiftet bo i længstlevendes levende live	103
10.5	Privat skifte	103
10.6	Offentligt skifte	106
11.	Checkliste	109
Anvendte forkortelser	115	
Litteraturfortegnelse	117	
Stikordsregister	121	
Domme og kendelser	125	

1. Indledning

1.1 Formål

Bogens formål er i oversigtsform at opsummere nogle af de vigtigste af de ekspeditioner og overvejelser, som de, der medvirker ved et dødsbos behandling, må gennemgå, hvad enten de bistår boet som bobehandlende advokat, som revisor eller på anden måde. Bogen er baseret på vore erfaringer som henholdsvis skifteforvalter og fast medhjælper i skifteretten. Da bogen er baseret på eget erfaringsgrundlag, kan det ikke undgås, at både emnevalg og emnebehandling er subjektivt prægede, og bogen er på ingen måde udtømmende.

1.2 Systematik

Vi har valgt at behandle de enkelte emner og punkter under ét for både privat skiftede boer og offentligt skiftede boer, idet vi mener, at de praktiske dødsbo-ekspeditioner, bobehandleren skal udføre i boerne, i det væsentlige bør være ens, uanset om der er tale om et privat eller et offentligt skiftet bo. Dette vil alt andet lige medvirke til at det undgås, at bobehandleren senere vil blive mødt med indsigelser og kritik af forskellig karakter mod ekspeditionsmåden.

Selv om en række ekspeditioner i det private skifte kan synes forenklede i forhold til, hvad der kræves af skifterettens medhjælper i det offentligt skiftede bo, er det vor erfaring, at det lønner sig at udføre ekspeditionerne efter nogenlunde samme mønster (herunder udarbejdelse af en mere udførlig boopgørelse, end hvad man kan nøjes med at indlevere på en kortfattet formular i det private bo).

Praktisk dødsboekspedition gennemgår
– med hovedvægt på den praktiske dødsboekspedition –
de væsentligste spørgsmål, der opstår
under behandlingen af et dødsbo.

I hovedtræk gennemgås endvidere dødsbobeskatningen,
og bogen afsluttes med oversigter over de frister,
som skal iagttages ved bobehandlingen,
samt detaljerede checklister for bobehandlingen.

Den, der ikke har rutine i bobehandling,
kan med fordel læse bogen i sammenhæng,
mens mere rutinerede bobehandlere kan bruge bogen
som opslagsbog og erindringsliste.

Henrik Lyhne er praktiserende advokat med hverv
som skifteretsmedhjælper.

Erik Werlauff er professor i erhvervsjura
ved Aalborg Universitetscenter.